ความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วย ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์

เสาวลักษณ์ เนตรชัง [1]
สืบตระกูล ตันตลานุกูล [2]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ได้มาจากการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (proportional stratified random sampling) จำนวน 160 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วย หาความตรงเชิงเนื้อหา ได้เท่ากับ .82 หาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ .96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่านักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ มีความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.35, SD = .07 และ $\bar{X}$ = 4.50, SD = .13)

จากผลการวิจัยอาจารย์พยาบาลควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเฉพาะในรายวิชาพื้นฐานทางการพยาบาลมุ่งเน้นให้นักศึกษาพยาบาลมีความตระหนักและสามารถปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลแก่ผู้ป่วยให้มีความปลอดภัยมากขึ้น

คำสำคัญ : ความรู้, การปฏิบัติการพยาบาล, หลักความปลอดภัยของผู้ป่วย, นักศึกษาพยาบาล

1 พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ อีเมล์: saowaluk@unc.ac.th
2 พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ อีเมล์: seubtrakul@unc.ac.th

Knowledge and Nursing Practice based on Patient Safety in Nursing Students at Baromarajonani College of Nursing, Uttaradit

Saowaluk Netchang [1]
Seubtrakul Tantalanukul [2]

ABSTRACT

This research aimed to 1) investigate the knowledge of nursing students in patient safety and 2) examine the patient safety in nursing practice of nursing students from Baromarajonani College of Nursing, Uttaradit. The samples included 160 of the third and fourth year nursing students of Baromarajonani College of Nursing, Uttaradit selected by the proportional stratified random sampling. The instrument used in this study was the questionnaire in order to determine the knowledge in patient safety of nursing students with the content validity at .82. The data was analyzed using descriptive statistics. The results showed that knowledge and nursing practice based on patient safety among the nursing students could be interpreted as high level ($\bar{x}$= 4.35, SD = .07 and $\bar{x}$= 4.50, SD = .13).

Based on the findings of this research, nursing instructors should provide teaching and learning activities, especially in fundamental nursing, focusing on nursing students' awareness and the clinical practice emphasizing on patient safety.

Keywords: Knowledge, Nursing practice, Patient safety

1 RN., Senior Professional level, Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit E-mail: saowaluk@unc.ac.th
2 RN., Professional level, Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit E-mail: seubtrakul@unc.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสถานการณ์โลกปัจจุบัน พบว่าในแต่ละปีมีผู้ป่วยทั่วโลกประมาณ 100 ล้านคน มีการติดเชื้อที่สัมพันธ์กับบริการสาธารณสุข และมีแนวโน้มของปัญหาเพิ่มมากขึ้น องค์การอนามัยโลกและระบบบริการสุขภาพทั่วโลกจึงให้ความสนใจ และมีนโยบายด้านความปลอดภัยของผู้ป่วยระดับชาติ โดยมีเป้าหมายในแต่ละปีเพื่อให้เกิดความปลอดภัยด้านการให้การพยาบาลที่มุ่งป้องกันไม่ให้ผู้ป่วยเกิดการติดเชื้อ ป้องกันการเกิดแผลกดทับ เป็นต้น เป็นเป้าหมายที่สำคัญที่มีการมุ่งเน้นทางนโยบายด้านความปลอดภัยระดับชาติ (The Joint Commission, 2015) การรับบริการสุขภาพที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมากในปัจจุบัน อาจส่งผลให้เกิดปัญหาในเรื่องความปลอดภัยในการให้บริการแก่ผู้รับบริการ ซึ่งในแต่ละปีจะพบจำนวนบุคคลที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อจากการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเพิ่มสูงขึ้นระหว่างร้อยละ 4 ถึง 16 อาจมีสาเหตุจากเชื้อโรคที่มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น อาการหรือความเจ็บป่วยเดิมของผู้รับบริการ หรืออาจเกิดจากความผิดพลาดหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์จากบริการต่างๆของบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้กับผู้ป่วย และจากเหตุการณ์ที่เกิดส่งผลให้องค์การอนามัยโลก (WHO) ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วย โดยจัดตั้งโครงการความปลอดภัยของผู้รับบริการขึ้น ชื่อว่า “The World Alliance for Patient Safety” เพื่อประสานงาน อำนวยความสะดวก และกระตุ้นการพัฒนาความปลอดภัยของผู้รับบริการทุกประเทศทั่วโลก (Pattaramongkolrit, 2014)

ประเด็นความปลอดภัยในผู้ป่วยเป็นสิ่งที่ระบบการจัดการด้านคุณภาพการดูแลผู้ป่วยให้ความสำคัญต่อผลลัพธ์ทางด้านสุขภาพของผู้ป่วย และเป็นเป้าหมายของโรงพยาบาลที่มีคุณภาพ และมีการกำหนดเป้าหมายความปลอดภัยของผู้ป่วย (Patient safety Goal) ให้เป็นจุดเน้นของโรงพยาบาล (The Healthcare Accreditation Institute, 2015) และปัจจุบันโรงพยาบาลที่มีคุณภาพมีความต้องการพัฒนาให้เกิดวัฒนธรรมความปลอดภัย โดยการเกิดวัฒนธรรมความปลอดภัยในหน่วยงานเป็นภาพฝันของทุกหน่วยงาน อย่างไรก็ตามบุคคลเป็นหน่วยย่อยที่ต้องมีพฤติกรรมความปลอดภัยก่อนถึงจะหล่อหลอมขึ้นสู่การเกิดองค์กรที่มีวัฒนธรรมความปลอดภัย เพื่อความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วยที่ต่อเนื่อง จึงต้องคำนึงถึงความต้องการให้ทีมสุขภาพได้มีความรู้ ความตระหนักในการให้บริการที่มุ่งเน้นถึงคุณภาพบริการตามสาขาวิชาชีพและความปลอดภัยของผู้รับบริการ (Ketvatimart et al, 2016) รายงานของคณะกรรมการควบคุมและป้องกันโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลในปี พ.ศ.2557 พบข้อมูล การติดเชื้อในโรงพยาบาล แยกเป็นการติดเชื้อจากการใส่เครื่องช่วยหายใจเท่ากับ 4.06 ครั้ง/1000 วันที่ใส่เครื่องช่วยหายใจ การติดเชื้อจากการใส่คาสายสวนปัสสาวะเท่ากับ 4.42 ครั้ง/1000 วันคาสายสวนปัสสาวะ และการติดเชื้อในกระแสเลือดจากการใส่สายสวนหลอดเลือดส่วนกลางเท่ากับ 2.10 ครั้ง/1000 วันคาสายสวนหลอดเลือดดำส่วนกลาง (Infection Prevention and Control Services, 2015) จากข้อมูลข้างต้นจะสะท้อนประเด็นคุณภาพความปลอดภัยของผู้ป่วย หากพยาบาลละเลย เพิกเฉยในการปฏิบัติตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยแล้ว จะส่งผลให้เกิดความเสี่ยงหรืออันตรายกับผู้ป่วยซึ่งพยาบาลมีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือให้ชีวิตมนุษย์ที่เจ็บป่วย

กลับคืนสู่ภาวะสุขภาพที่ดี คอยให้การดูแลและใกล้ชิดกับผู้ป่วย เผชิญกับปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ ของผู้ป่วยตลอดเวลา (Wanchaitanawong et al, 2018)

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ เป็นวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดพระบรมราชชนก ของกระทรวงสาธารณสุข ที่ผลิตบัณฑิตพยาบาล เพื่อให้บริการแก่ผู้รับบริการในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก วิทยาลัยให้ความสำคัญในการส่งเสริมศักยภาพของนักศึกษาพยาบาลในด้านการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วย เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้รับบริการและส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความตระหนักในการปฏิบัติการเพื่อลดโอกาสเกิดการติดเชื้อในผู้รับบริการที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล จากข้อมูลของคณะกรรมการควบคุมและป้องกันโรคติดเชื้อ ข้อมูลข้างต้นสะท้อนถึงขนาดและความสำคัญของปัญหาความปลอดภัยในผู้รับบริการว่ายังคงเป็นปัญหาสำคัญทางสาธารณสุข ที่ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาที่ตามมาทั้งด้านสุขภาพ สังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทย ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญการปฏิบัติงานตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยประเด็นเรื่องการควบคุมการติดเชื้อ (Infection control) และการปฏิบัติการพื้นฐานทางการพยาบาลมาเป็นหัวข้อในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยใช้กรอบแนวคิดความรู้และการปฏิบัติตามหลักการดูแลความปลอดภัยผู้ป่วยของ ตติมา ทองทิพย์ และ ระพีพรรณ ฉลองสุข (Thongthip & Chalongsuk, 2014) ที่ได้พัฒนากรอบแนวคิดภายใต้ Thai Patient Safety Goals ของสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์กรมหาชน) ของไทย ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาพยาบาล ปราศจากความเสี่ยง (risk) และไม่ได้รับอันตราย (harm) ทางด้านคลินิก ซึ่งเป็นตัวชี้วัดมาตรฐานและคุณภาพของสถานพยาบาลด้วยหมวดอักษะคำว่า SIMPLE โดยมุ่งศึกษาในกลุ่มนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ เฉพาะชั้นปีที่ 3 และ 4 เนื่องจากมีการขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยแล้ว ทั้งนี้ เพื่อยังประโยชน์แก่นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ และผู้รับบริการในการลดความเสี่ยงของผู้รับบริการในการติดเชื้อจากการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล และจะทำให้ได้ข้อมูลสำหรับเป็นแนวทางในการสร้างความตระหนักต่อการปฏิบัติงานพยาบาลตามมาตรฐานการดูแลความปลอดภัยผู้ป่วยต่อไป

คำถามงานวิจัย

นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ มีความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์งานวิจัย

เพื่อศึกษาระดับความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยในนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ยึดแนวทางปฏิบัติจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์โดยผ่านคณะกรรมการการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ หมายเลขใบรับรอง UNCE 00310/2561 และการพิทักษ์สิทธิ์ผู้ร่วมวิจัยตามระเบียบวิธีการวิจัยในมนุษย์

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนาด้วยวิธีการสำรวจ (Survey Research) เกี่ยวกับการรับรู้การปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยในนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์

<u>ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง</u>

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2559 จำนวน 249 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยมีรายละเอียดดังนี้ ขั้นที่ 1 ประมาณการขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกจากประชากรในการวิจัยครั้งนี้ประมาณด้วยความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ ความคลาดเคลื่อน 5 เปอร์เซ็นต์ (Amonrattanasak, 2011) จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 154 คน ในการวิจัยครั้งนี้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 160 คน ขั้นที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) แบบสัดส่วนโดยกำหนดให้นักศึกษาพยาบาลมีชั้นภูมิ ดังรายละเอียดดังนี้คือ ชั้นปีที่ 3 ประชากร 125 กลุ่มตัวอย่าง 80 คน และ ชั้นปีที่ 4 ประชากร 124 กลุ่มตัวอย่าง 80 คน เหตุผลที่เลือกศึกษาเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 เนื่องจากนักศึกษาเป็นผู้มีประสบการณ์จริง จากการฝึกปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยบนคลินิก

<u>เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล</u>

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่คณะผู้จัดทำสร้างขึ้นโดยอ้างอิงกรอบแนวคิดของ ตติมา ทองทิพย์ และ ระพีพรรณ ฉลองสุข (Thongthip & Chalongsuk, 2014) โดยมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ ประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วย จำนวน 44 ข้อ โดยแต่ละข้อวัดระดับความถี่ในการปฏิบัติการพยาบาล แบ่งเป็น 5 ระดับคือ ปฏิบัติน้อยที่สุด หมายถึง 1 คะแนน ปฏิบัติน้อย หมายถึง 2 คะแนน ปฏิบัติปานกลาง หมายถึง 3 คะแนน ปฏิบัติมาก หมายถึง 4 คะแนน และ ปฏิบัติมากที่สุด หมายถึง 5 คะแนน เนื้อหาการปฏิบัติงานตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยโดยใช้ตัวชี้วัด I – infection control และการปฏิบัติการพยาบาล จำนวน 44 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้าน Infection Control (Clean Care) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) การดูแล Hand hygiene จำนวน 4 ข้อ 2) การดูแล ventilator associated pneumonia (VAP) จำนวน 4 ข้อ 3) การดูแล catheter associated urinary tract infection (CA-UTI) จำนวน 4 ข้อ และ 4) การดูแล peripheral line associated bloodstream infection จำนวน 4 ข้อ

2. การปฏิบัติการพยาบาล แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้ 1) การปฏิบัติการพยาบาลด้านควบคุมการติดเชื้อและป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ จำนวน 4 ข้อ 2) การปฏิบัติการพยาบาลด้านสุขวิทยาส่วนบุคคล สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย จำนวน 4 ข้อ 3) การปฏิบัติการพยาบาลด้านความต้องการออกซิเจน จำนวน 4 ข้อ 4) การปฏิบัติการพยาบาลด้านอาหารและน้ำ จำนวน 4 ข้อ 5) การปฏิบัติการพยาบาลด้านสารน้ำและอิเล็กโทรไลท์ จำนวน 4 ข้อ 6) การ

ปฏิบัติการพยาบาลด้านการขับถ่าย จำนวน 4 ข้อ และ 7) การปฏิบัติการพยาบาลด้านการดูแลบาดแผล จำนวน 4 ข้อ

การแปลความหมายคะแนนระดับความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วย แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยคิดจากคะแนนเฉลี่ย (Srisa-ard, 2013) เป็นระดับการประเมิน ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วยอยู่ในระดับ น้อยที่สุด, คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วยอยู่ในระดับ น้อย, คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วยอยู่ในระดับ ปานกลาง, คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วยอยู่ในระดับ มาก, คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วยอยู่ในระดับ มากที่สุด

<u>การหาคุณภาพของเครื่องมือ</u>

ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content Validity) ผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้ค่า IOC เท่ากับ .82 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มนักศึกษาพยาบาลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มประชากร จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์ด้วยการใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบราค ได้ เท่ากับ .96

<u>การเก็บรวบรวมข้อมูล</u>

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้ ขอความร่วมมือในการทำวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูลนักศึกษาพยาบาลศาสตร์กลุ่มตัวอย่าง แนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำแบบสอบถาม พร้อมชี้แจ้งรายละเอียดถึงวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการวิจัย และการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดของงานวิจัย แจ้งสิทธิที่ควรได้รับในการวิจัยเพื่อตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย ทำการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง หลังจากเก็บรวบรวมแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ต่อไป

<u>การวิเคราะห์ข้อมูล</u>

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยกำหนดการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป โดยใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์ระดับความรู้และการปฏิบัติการพยาบาล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 160 คน เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 80 คน นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 จำนวน 80 คน ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาหญิง จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 96.25 มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.51 - 3.00 มากที่สุด ร้อยละ 43.75 รองลงมา อยู่ในช่วง 3.01 - 3.50 ร้อยละ 37.56 อายุเฉลี่ย 21.00 ปี

ส่วนที่ 2 ความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับหลักความปลอดภัยในผู้ป่วย ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ เกี่ยวกับการควบคุมการติดเชื้อและการปฏิบัติการพยาบาล

การรับรู้ตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วย	การปฏิบัติการพยาบาล		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1. Infection Control (Clean Care)	4.35	0.07	มาก
2. การปฏิบัติการพยาบาล	4.50	0.13	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ มีความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วย เกี่ยวกับการควบคุมการติดเชื้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 4.35, SD = .07) และเกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.50, SD = .13)

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ เกี่ยวกับการควบคุมการติดเชื้อและการปฏิบัติการพยาบาล

การรับรู้ตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วย	การปฏิบัติการพยาบาล		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1. Infection Control (Clean Care)	4.17	0.08	มาก
1.1.การดูแล Hand hygiene	4.11	0.32	มาก
1.2.การดูแล ventilator associated pneumonia (VAP)	4.10	0.33	มาก
1.3. การดูแล Catheter associated urinary tract infection (CA-UTI)	4.20	0.14	มาก
1.4. การดูแล peripheral line associated bloodstream infection	4.27	0.24	มาก
2. การปฏิบัติการพยาบาล	4.42	0.15	มาก
2.1. การปฏิบัติการพยาบาลด้านควบคุมการติดเชื้อและป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ	4.34	0.15	มาก
2.2. การปฏิบัติการพยาบาลด้านสุขวิทยาส่วนบุคคล ทำความสะอาดเตียงและสิ่งแวดล้อม	4.16	0.32	มาก
2.3. การปฏิบัติการพยาบาลด้านความต้องการออกซิเจน	4.37	0.07	มาก
2.4. การปฏิบัติการพยาบาลด้านการรับประทานอาหารและน้ำ	4.40	0.17	มาก
2.5. การปฏิบัติการพยาบาลด้านสารน้ำและอิเล็กโทรไลท์	4.55	0.05	มากที่สุด
2.6. การปฏิบัติการพยาบาลด้านการขับถ่าย	4.43	0.11	มาก
2.7. การปฏิบัติการพยาบาลด้านการดูแลบาดแผล	4.61	0.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 มีความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วยเกี่ยวกับการควบคุมการติดเชื้อ และเกี่ยวกับการปฏิบัติการ

พยาบาล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.17, SD = .08) และ ($\bar{X}$= 4.42, SD = .15) ตามลำดับ เมื่อแยกรายด้าน พบว่า มีการรับรู้การปฏิบัติพยาบาลตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วยเกี่ยวกับการควบคุมการติดเชื้อมากที่สุดในเรื่อง การดูแล peripheral associated bloodstream infection อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.27, SD = .24) และ มีการรับรู้การปฏิบัติพยาบาลตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วยเกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาลมากที่สุด ในเรื่อง การปฏิบัติการพยาบาลด้านการดูแลบาดแผล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.61, SD = .14)

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ เกี่ยวกับการควบคุมการติดเชื้อและการปฏิบัติการพยาบาล

การรับรู้ตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วย	การปฏิบัติการพยาบาล		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. Infection Control (Clean Care)	4.52	0.05	มากที่สุด
1.1.การดูแล Hand hygiene	4.49	0.06	มาก
1.2.การดูแล ventilator associated pneumonia (VAP)	4.55	0.17	มากที่สุด
1.3. การดูแล Catheter associated urinary tract infection (CA-UTI)	4.47	0.10	มาก
1.4. การดูแล peripheral line associated bloodstream infection	4.58	0.04	มากที่สุด
2. การปฏิบัติการพยาบาล	4.58	0.11	มากที่สุด
2.1.การปฏิบัติการพยาบาลด้านควบคุมการติดเชื้อและป้องกันการแพรกระจายเชื้อ	4.62	0.08	มากที่สุด
2.2.การปฏิบัติการพยาบาลด้านสุขวิทยาส่วนบุคคล ทำความสะอาดเตียงและสิ่งแวดล้อม	4.45	0.22	มาก
2.3. การปฏิบัติการพยาบาลด้านความต้องการออกซิเจน	4.60	0.10	มากที่สุด
2.4. การปฏิบัติการพยาบาลด้านการรับประทานอาหารและน้ำ	4.65	0.05	มากที่สุด
2.5. การปฏิบัติการพยาบาลด้านสารน้ำและอิเล็กโทรไลท์	4.66	0.03	มากที่สุด
2.6. การปฏิบัติการพยาบาลด้านการขับถ่าย	4.39	0.17	มาก
2.7. การปฏิบัติการพยาบาลด้านการดูแลบาดแผล	4.69	0.05	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มีความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วยเกี่ยวกับการควบคุมการติดเชื้อ และเกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.52, SD = .05) และ ($\bar{X}$= 4.58, SD = .11) ตามลำดับ เมื่อแยกรายด้าน พบว่า การรับรู้การปฏิบัติพยาบาลตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วยเกี่ยวกับการควบคุมการติดเชื้อมากที่สุดในเรื่อง การดูแล Catheter line associated bloodstream infection อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.58, SD = .04) และ มีการรับรู้การปฏิบัติพยาบาลตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วยเกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาลมากที่สุด ในเรื่องการปฏิบัติการพยาบาลด้านการดูแลบาดแผล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.69, SD = .05)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ ผู้วิจัยนำผลการศึกษามาอภิปรายผลได้ว่า ความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน จำนวนทั้งหมด 2 ด้าน ได้แก่ ด้าน Infection Control (Clean Care) และด้านการปฏิบัติการพยาบาล อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

พบว่าด้าน Infection Control (Clean Care) ในหัวข้อเรื่อง การดูแล peripheral line associated bloodstream infection ค่าเฉลี่ยของชั้นปีที่ 3 คือ 4.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .24 อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยของชั้นปีที่ 4 คือ 4.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .04 อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากว่าเป็นกิจกรรมทางการพยาบาลที่ปฏิบัติบ่อยในในโรงพยาบาล เพื่อให้ยา อาหาร สารน้ำ ผลิตภัณฑ์ของเลือด ความเสี่ยงต่อการติดเชื้อจะลดลงเมื่อปฏิบัติในเรื่อง การดูแลอย่างปลอดเชื้อ การทำความสะอาดมืออย่างถูกต้องและการใช้บุคคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการดูแลการให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ สิ่งสำคัญคือการเอาสายสวนหลอดเลือดออกทันทีที่มีข้อบ่งชี้ทางคลินิกหมดไป การทำความสะอาดมืออย่างถูกต้อง การเคร่งครัดในหลักปลอดเชื้อระหว่างใส่สายสวนหลอดเลือดดำส่วนปลายจะป้องกันการติดเชื้อได้ โดยแนะนำให้ทำความสะอาดมือโดยใช้แอลกอฮอล์ถูมือหรือล้างน้ำกับสบู่ผสมยาฆ่าเชื้อ การใช้ถุงมือแบบใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งที่เป็นหลักการป้องกันการติดเชื้อมาตรฐาน (standard precautions) สอดคล้องกับการศึกษาของนิภาพร พรมดวงดี, ปุณศิกร ศิริปัญญกุล และ บุศรา ศิริวันสาณฑ์ (Promdongdee, Siriphanyakhun & Sirivanasandha , 2014) กล่าวว่า การเปลี่ยนชุดให้สารน้ำควรเปลี่ยนทุก 72 ชั่วโมง ซึ่งทำให้มีความคุ้มค่าเรื่องค่าใช้จ่ายและเวลา ข้อค้นพบนี้สนับสนุนข้อเสนอแนะจากศูนย์ควบคุมโรคของสหรัฐอเมริกาที่ว่าชุดให้สารน้ำให้ควรเปลี่ยนทุก 72 ชั่วโมง สารน้ำที่ส่งเสริมให้เชื้อจุลชีพเจริญเติบโต (เช่น Lipid emulsions และผลิตภัณฑ์ของเลือด) ควรเปลี่ยนชุดให้สารน้ำบ่อยขึ้นเนื่องจากสารน้ำเหล่านี้เป็นปัจจัยเสี่ยงของการติดเชื้อในกระแสเลือดจากการใส่สายสวนหลอดเลือดส่วนปลายและจากการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ ผลการวิจัยเรื่องความถี่ในการเปลี่ยนชุดให้สารน้ำ (รวมทั้งสายสวนหลอดเลือดดำส่วนกลางและส่วนปลาย)ได้ข้อสรุปว่า ชุดให้สารน้ำ ที่ไม่ใช่สารไขมัน เลือดหรือผลิตภัณฑ์ของเลือดนั้น ให้เปลี่ยนทุก 96 ชั่วโมง โดยไม่มีผลต่อความเสี่ยงต่อการติดเชื้อในกระแสโลหิตที่สัมพันธ์กับการให้สารน้ำ หรือ การติดเชื้อในกระแสโลหิตที่สัมพันธ์กับการใส่สายสวนหลอดเลือด และจากงานศึกษาของ Picheansathian et al. (2014) กล่าวว่า การทำความสะอาดหรือการทำลายเชื้อที่ผิวหนังในตำแหน่งที่ใส่สายสวนหลอดเลือดเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการป้องการติดเชื้อที่สัมพันธ์กับการใส่สายสวนหลอดเลือด ผลการวิจัยจำนวนหนึ่งประเมินประสิทธิผลของการเตรียมผิวหนังหลายวิธีพบว่า การใช้คลอเฮกซีดีนสามารถป้องกันการเจริญเติบโตของเชื้อจุลชีพเมื่อเทียบกับโพวิโดนไอโอดีนการใช้พลาสเตอร์ใส (transparent, semipermeable polyurethane dressings) ปิดตำแหน่งที่ใส่สายสวนถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวาง ประเมินได้จากการที่มองเห็นภายในได้และความถี่ในการเปลี่ยนน้อยกว่าการใช้

ก๊อซและเทป ทำให้ทุ่มเวลาของบุคลากรลงอย่างไรก็ตามผลการศึกษาพบว่าการใช้พลาสเตอร์ใสกับการใช้ผ้าก๊อซเกิดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อในกระแสโลหิตจากการใส่สายสวนหลอดเลือดไม่แตกต่างกัน

ด้านการปฏิบัติการพยาบาล ในหัวข้อเรื่องการปฏิบัติการพยาบาลด้านการดูแลบาดแผล ค่าเฉลี่ยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 คือ 4.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .14อยู่ในระดับมากที่สุด และค่าเฉลี่ยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 คือ 4.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .05 อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ชัชนาฎ ณ นคร และ ธัญลักษณ์ บรรลิขิตกุล (Na Nakorn & Bunlikitkul, 2013) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ในการดูแลผู้รับบริการที่มีบาดแผลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ มีความสามารถในการทำความสะอาดบาดแผล และการประเมินผลการดูแลผู้รับบริการที่มีบาดแผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$= 10.8, SD = 2.28 และ $\bar{X}$ = 1.3, SD = 0.60) ทั้งนี้เนื่องจากการดูแลบาดแผลให้มีประสิทธิภาพนั้นมีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป้าหมายหลักของการดูแลบาดแผล คือ การส่งเสริมกระบวนการหายของแผลและการป้องกันการติดเชื้อ นอกจากจะเป็นการทำความสะอาด กำจัดสิ่งสกปรก สิ่งแปลกปลอม แหล่งการติดเชื้อ หนอง หรือเนื้อเยื่อที่ตายออกจากแผลแล้ว ยังส่งผลถึงการสร้างเนื้อเยื่อใหม่ ทั้งนี้ทัศนคติของแต่ละบุคคลที่จะให้ความสำคัญของการทำแผลอย่างมีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับความรู้สึกภายในของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ เป็นส่วนที่สำคัญในการกำหนดการแสดงออกและทิศทางพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งนั้นๆ ซึ่งอาจมีทั้งทางบวกและทางลบ และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (Thatan & Yana, 2009) สามารถอธิบายได้ว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และ 4 ที่ได้ผ่านการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในวิชาการพยาบาลมาจึงมีประสบการณ์ด้านการปฏิบัติการพยาบาล และ มีปฏิสัมพันธ์เชิงการบำบัดรักษาแก่ผู้รับบริการบนหอผู้ป่วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. อาจารย์พยาบาลนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาการพยาบาลหลักการและเทคนิคปฏิบัติการพยาบาลขั้นพื้นฐาน (BCPN) ให้แก่นักศึกษาพยาบาลเพื่อสามารถนำไปปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลแก่ผู้ป่วยให้มีความปลอดภัยมากขึ้น

2. นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต นำไปใช้เป็นแนวทางสร้างความตระหนักให้นักศึกษาพยาบาลเห็นความสำคัญในการปฏิบัติการ พยาบาลเกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วย

ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการรับรู้การปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล ให้ครอบคลุมตามหลัก SIMPLE ในทุกด้าน

2. ควรศึกษาวิจัย ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้การปฏิบัติการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยในผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล

References

Amonrattanasak, S. (2011). *Research methodology, Principles and Practices*. Bangkok: Academic Support Center. (in Thai).

Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological testing* (3rd ed.). New York: Harper & Row.

Infection prevention and control services. (2015). *Operational manual for infection control in hospitals*. Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol Universuty. (in Thai)

Ketvatimart, M., Pulom, N., Chuencham, J. &Phanpom, C (2016). The development of promoting competency model of risk Management and patient safety care among nursing students, Boromarajajonani College of Nursing, Saraburi. *Journal of Nursing and Education*, 9 (4), 74-89. (in Thai)

Na Nakorn, C. & Bunlikitkul, T. (2013). Ability in caring for clients with wounds among 2nd year nursing students in the practicum of the fundamentals of nursing, The Thai Red Cross College of Nursing. *Thai Red Cross Nursing Journal, 6*(1), 34-47. (in Thai)

Pattaramongkolrit, S. (2014). *Patient safety*. Department of surgical nursing, Faculty of nursing, Mahidol University. (in Thai).

Picheansathian, W., Dumrongkullachar, D., Wongsaen, R., Kaveevon, T., Koonna, A. & Netsawang, P. (2014). Promoting evidence-based practices among Nurses in the management of Peripheral intravascular devices. *Nursing Journal, 41* (Supplement November), 71-87.

Promdongdee, N., Siriphanyakhun, P. & Sirivanasandha, B., (2014). Incidence of early peripheral venous catheter replacement in surgical patients. *Journal of Health Science, 23*(3), 453-463. (in Thai)

Senadisai, S. (Ed.). (2009). Basic nursing: concepts and practices. (2nd ed.). Bangkok: Judthong. (in Thai).

Srisa-ard, B. (2013). Basic research. (9th Edition). Bangkok : Suweeriyasan. (in Thai).

Thatan, S. & Yana, A. (2009). *Perception of nursing students on their nursing skills and their professional attitudes after their first clinical practice, Boromrajonani College of Nursing, Phayao*. Phayao : Boromrajonani College of Nursing, Phayao. (in Thai).

The Joint Commission. Nursing Care Center: National Patient Safety Goals 2015. Online 2015. Available

From http://www.jointcommission.org/standards_information/npsgs.aspx/

The Healthcare Accreditation Institute (Public Organization). (2013). *Accreditation is an educational process.* Bangkok: The Healthcare Accreditation Institute (Public Organization).

Thongthip, S. & Chalongsuk, R. (2014). Professional nurses' knowledge and practice for patient safety goal, (SIMPLE Indicators) at Pranandklao Hosital, Nonthaburu Province. *Thai Bulletin of Pharmaceutical Sciences, 9*(2), 18-32.

Wanchaitanawong, W., Yottavee, W. & Chaiwongnakkapun, C. (2018). Development of awareness in values of life for nursing students. *Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit Journal*, 9 (2), 112-127. (in Thai)